

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

*Тетяна Грiтченко,
кандидат педагогiчних наук, доцент
Уманського державного педагогiчного
унiверситету iменi Павла Тичини*

В основоположних документах ООН з прав людини – Загальній декларації прав людини [1], Конвенції про права дитини [2] зафіксовані загальнолюдські цінності визначені світовим співтовариством. Принципи, на яких ґрунтуються ці документи, визнані усіма історичними спільнотами людей, тому що в них відображені основні права і свободи людини, які є міжнародними стандартами.

Вивчаючи психолого-педагогічні основи формування особистості В. Яблонко зазначає, що загальні для людей цінності є гуманістичними і конструктивними за своєю природою, вони пов'язані з удосконаленням людини і суспільства, з виживанням і подальшою еволюцією людини як виду. Загальний висновок науковця полягає в тому, що універсальні цінності дійсно існують, однак вони знаходяться поза людиною, в автентичному досвіді її власного життя; тому їх не можна дати людині, можна лише створити певні умови для їх повноцінного розвитку [5].

Формування загальнолюдських цінностей починається в родині, задовго до входу дитини в школу. Однак, початкова школа, на наше переконання, повинна стати базовою ланкою в цьому процесі. Саме в початкових класах діти в силу своїх психолого-вікових особливостей охоче вступають у систему різноманітних моральних відносин, у процесі спілкування з однолітками і дорослими набувають особистого досвіду поведінки, моральних звичок.

Формуванню найважливіших якостей особистості громадянина демократичного суспільства, набуттю досвіду життя у спільноті, розвитку ціннісних орієнтацій молодших школярів сприяє інтегрований курс «Я досліджую світ». Метою громадянської та історичної освітньої галузі, що інтегруються з іншими освітніми галузями в межах курсу, є «...створення умов для формування в учнів початкової школи власної ідентичності та готовності до змін через усвідомлення своїх прав і свобод, осмислення зв'язків між історією і теперішнім життям; плекання активної громадянської позиції на засадах демократії та поваги до прав людини, набуття досвіду співжиття за демократичними процедурами» [3, с. 170].

Нині загальнолюдські цінності набувають функції об'єднання людей для взаємної підтримки і, в кінцевому рахунку, для виживання. Проблема взаємодії всіх народів на основі загальнолюдських цінностей сьогодні є актуальною як ніколи раніше [4]. Небезпека знищення в результаті непродуманого впливу людини на природу, руйнівної сили створеної нею зброї, вимагає єднання зусиль усіх людей на планеті. Орієнтація на таку найважливішу загальнолюдську цінність, якою є світ, вимагає гуманізації відносин як міжнародних, так і всередині країни.

Метою природничої освітньої галузі, що також входить до складу інтегрованого курсу «Я досліджую світ», є «...розвиток системних уявлень про цілісність та розмаїття природи, утвердження принципів сталого розвитку, ефективної, безпечної і природоохоронної поведінки в довкіллі. Відповідно до окресленої мети, головними завданнями природничої освітньої галузі у початковій школі є: виховання любові та шанобливого ставлення до природи рідного краю, України, планети Земля; формування екологічно й етично обґрунтованої поведінки у природі, залучення до участі у природоохоронних акціях» [3, с. 143].

Усі зазначені освітні галузі, що інтегруються в курсі «Я досліджую світ», у тій чи тій мірі сприяють формуванню загальнолюдських цінностей, зокрема морально-етичних (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей), соціально-політичних (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність тощо).

Таким чином, формування загальнолюдських цінностей молодших школярів у процесі вивчення курсу «Я досліджую світ» передбачає систему організованих зовнішніх впливів на свідомість, почуття, волю учнів, в якій вони можуть проявити моральні відносини, які будуються на основі засвоєних моральних норм і регулюються моральними принципами.

Література

1. З
- а 2. К
- в 3. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. **Ж.** : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.
- в 4. Чупрій Л. Моральні цінності як основа відродження української нації. *Відна школа*. 2003. №10. С. 23–25.
- н 5. Яблонко В. Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості. **К.** : Центр учбової літератури. 2008. 220 с.

і

я

е

к

р

о

р

я

р

я